

МІНІСТЕРСТВО ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я УКРАЇНИ
ЗАПОРІЗЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ МЕДИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра культурології та українознавства

ЗАТВЕРДЖЕНО
Декан ІІ медичного
факультету, доцент
Полковніков Ю.Ф.

« 01 » 06 2021 р.

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ТЕОРІЯ І ПРАКТИКА ПРОФЕСІЙНОЇ МОВНОЇ КОМУНІКАЦІЇ

підготовки бакалавра

галузі знань 22 «Охорона здоров'я»

спеціальності 224 «Технології медичної діагностики та лікування»

РОЗГЛЯНУТО на засіданні Ради факультету студентського самоврядування Протокол № <u>01/06</u> від « <u>01</u> » <u>06</u> 20 <u>21</u> р.	РОЗГЛЯНУТО на засіданні Спільної Вченої ради медичних факультетів Протокол № <u>9</u> від « <u>01</u> » <u>06</u> 20 <u>21</u> р.
--	---

ЗАПОРІЖЖЯ – 2021

1. Загальна інформація про викладача

Викладач: к.філол.н. Сидоренко Оксана Василівна

e-mail: sydorenko.o@zsmu.edu.ua

Кафедра: культурології та українознавства

Адреса: м. Запоріжжя, пр. Маяковського, 24

2. Назва, код дисципліни і кількість кредитів

2. Назва навчальної дисципліни і кількість кредитів

Назва дисципліни: «Теорія і практика професійної мовної комунікації»

Кількість кредитів з дисципліни: 90 годин / 3 кредити ECTS (практичних занять – 20, СРС – 70).

3. Час і місце проведення навчальної дисципліни:

Вивчення здійснюється протягом 2 семестру на 1 курсі навчання, кафедра культурології та українознавства Запорізького державного медичного університету.

4. Пререквізити і постреквізити навчальної дисципліни

Пререквізити : шкільний курс з предмету «Українська мова».

Постреквізити: філософія, логіка, риторика, теорія інформації, психологія, культурологія, соціологія, психолінгвістика, етнолінгвістика та ін.

5. Характеристика навчальної дисципліни

5.1 Призначення навчальної дисципліни

Дисципліна «Теорія і практика професійної мовної комунікації» є однією з базових для формування професійної компетенції студентів, оскільки мова виступає одним з основних інструментів професійної діяльності сучасного фахівця.

«Теорія і практика професійної мовної комунікації» як курс за вибором розкриває соціологічну, психологічну та етнокультурну зумовленість мовної комунікації; вивчає теоретично обґрунтовані, практично перевірені комунікативні шляхи і засоби формування свідомої, творчої особистості; розвиває у студентів уміння застосовувати теоретичні положення в практиці професійної мовної комунікації.

Предметом вивчення курсу за вибором «Теорія і практика професійної мовної комунікації» є акт спілкування, поняття мовного спілкування як багаторівневе явище (соціальне, комунікативне, лінгвістичне), різні підходи до аналізу комунікації, типів мовленнєвих дій і мовних форм їхнього вираження.

Згідно з вимогами стандарту дисципліна забезпечує набуття студентами **компетентностей:**

- інтегральна: здатність розв'язувати складні практичні проблеми та завдання в процесі навчання;
- загальні: здатність навчатися; здатність продукувати нові ідеї (творчість); здатність шукати, обробляти та аналізувати інформацію з різних джерел; здатність до професійного (усного та письмового) спілкування фаховою мовою; здатність до безперервного навчання та саморозвитку, самостійної праці;
- спеціальні (фахові, предметні): професійні знання, вміння та навички фахового спілкування, володіння вербальними та невербальними засобами вираження думки.

Деталізація компетентностей відповідно до дескрипторів НРК у формі «Матриці компетентностей».

МАТРИЦЯ КОМПЕТЕНТНОСТЕЙ

№	Класифікація компетентностей за НРК	Знання	Уміння	Комунікація	Автономія та відповідальність
1	2	3	4	5	6
Інтегральна компетентність					
Здатність розв'язувати типові та складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми професійної діяльності у галузі охорони здоров'я або у процесі навчання, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій комплексного й новаторського характеру навіть у невизначених умовах.					
Загальні компетентності					
1	Здатність застосовувати знання в практичних ситуаціях.	Мати спеціалізовані концептуальні знання, набуті в процесі навчання.	Вміти розв'язувати складні задачі й проблеми, які виникають у професійній діяльності.	Зрозуміло і недвозначно повідомляти власні висновки фахівцям та нефахівцям.	Відповідати за прийняття рішень у складних умовах.
2	Здатність до вибору стратегій спілкування; здатність працювати в команді; наявність навичок міжособистісної взаємодії.	Знати тактики та стратегії спілкування, закони та способи комунікативної поведінки.	Вміти обирати способи та стратегії спілкування для забезпечення ефективної командної роботи.	Використовувати стратегії спілкування та навички міжособистісної взаємодії.	Нести відповідальність за вибір та тактику комунікації.
3	Здатність спілкуватися рідною мовою як усно, так і письмово.	Мати досконалі знання рідної мови.	Вміти застосовувати знання рідної мови – як усно, так і письмово.	Використовувати рідну мову при фаховому та діловому спілкуванні, при підготовці документів.	Нести відповідальність за вільне володіння рідною мовою, за розвиток професійних знань.
4	Наявність навичок використання інформаційних і комунікаційних технологій.	Мати глибокі знання в галузі інформаційних і комунікаційних технологій, що застосовуються у професійній діяльності.	Вміти використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності, що вимагає постійного оновлення та інтеграції знань.	Використовувати інформаційні та комунікаційні технології у професійній діяльності.	Нести відповідальність за розвиток професійних знань та умінь.
5	Здатність до абстрактного мислення, аналізу й синтезу; здатність вчитися й набувати	Знати методи аналізу, синтезу та способи подальшого отримання	Вміти проводити аналіз інформації, приймати обґрунтовані	Формувати відповідні когнітивні й комунікативні ланцюжки для досягнення	Нести відповідальність за своєчасне набуття сучасних знань.

	актуальні в сучасних умовах знання.	знань у сучасній ситуації.	рішення, набувати сучасні знання.	навчальних цілей.	
6	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.	Знати методи застосування знань при вирішенні практичних питань.	Вміти використовувати знання при різноманітних практичних ситуаціях.	Налагоджувати взаємини по вертикалі та горизонталі залежно від практичної ситуації.	Нести відповідальність за своєчасність прийнятих рішень у цих ситуаціях.
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності					
1	Здатність до ведення медичної документації.	Знати систему офіційного документообігу в професійній діяльності лікаря, у т.ч. сучасні комп'ютерні інформаційні технології.	Вміти визначати джерело та місце знаходження потрібної інформації (залежно від її типу); уміти обробляти інформацію і проводити її аналіз.	Отримувати необхідну інформацію з визначеного джерела та на підставі її аналізу формувати відповідні висновки.	Нести відповідальність за повноту та якість аналізу інформації і висновків на підставі її аналізу.
2	Здатність до обробки державної, соціальної, економічної та медичної інформації.	Знати стандартні методи, у т.ч. кібернетичні технології, а також способи обробки державної, соціальної і медичної інформації.	Вміти визначати джерело знаходження потрібної інформації (залежно від її типу); уміти проводити статистичну обробку матеріалу й аналіз отриманої інформації.	Формувати висновки на підставі аналізу та статистичної обробки отриманої інформації.	Нести відповідальність за якісне та своєчасне виконання статистичної обробки та аналізу отриманої інформації.

5.2 Мета вивчення навчальної дисципліни:

Метою викладання курсу за вибором «Теорія і практика професійної мовної комунікації» є формування у студентів умінь: застосовувати на практиці методи комунікації, вербальні та невербальні прийоми спілкування для досягнення мети комунікації; аналізувати аспекти поведінки співрозмовників на основі отриманих теоретичних знань; використовувати у процесі комунікації найраціональніші і найефективніші мовні засоби.

5.3 Завдання вивчення дисципліни:

Основними завданнями вивчення курсу за вибором «Теорія і практика професійної мовної комунікації» є:

- вивчення природи, типів і форм мовної комунікації;
- моделювання професійної комунікативної ситуації; характеристика сфер мовної комунікації, їхньої взаємодії зі стилями спілкування;
- дослідження комунікативних стратегій і тактик та засобів їх реалізації в різних типах дискурсу.

5.4 Зміст навчальної дисципліни: Програма навчальної дисципліни складається з 1 тематичного блоку:

Тематичний блок 1, 8 тем.

Предмет і завдання курсу за вибором «Теорія і практика професійної мовної комунікації». Загальні засади мовної комунікації майбутнього лаборанта медицини. Теорія мовної комунікації як наука і навчальна дисципліна. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами: Соціолінгвістичні та етнокультурні аспекти професійної мовної комунікації.

Комунікація як об'єкт дослідження. Функції спілкування. Моделі і закони спілкування. Основні форми комунікативної поведінки лаборанта медицини.

Теоретичні особливості мовної комунікації. Мовна особистість медичного працівника. Співвідношення вербальних і невербальних сигналів у спілкуванні. Види невербальних сигналів. Вербальний мовний вплив.

Соціолінгвістичні та етнокультурні аспекти професійної мовної комунікації лаборанта медицини.

Психологічні механізми комунікативної діяльності. Мовний вплив і маніпулювання. Поняття «ефективний мовний вплив». Умови ефективного мовного впливу. Комунікативні бар'єри у спілкуванні.

Професійна комунікація. Спілкування і комунікація. Спілкування як складова професійної діяльності. Види публічних виступів та їхня структура.

Медична комунікація. Методи і прийоми формування комунікативної компетентності майбутніх медичних працівників. Підтримування уваги аудиторії під час виступу та його завершення. Аргументація мовлення лаборанта медицини. Періоди уваги. Культура мовної комунікації. Інформаційний виступ і його основні особливості. Комунікативні типи мовців та їхня поведінка в діловому спілкуванні.

6. План вивчення навчальної дисципліни

Назви тематичного блоку і тем	Кількість годин					
	Усього	у тому числі				
		л	п	лаб.	інд.	с.р.
1	2	3	4	5	6	7
Тема 1. Вступ. Предмет і завдання курсу за вибором «Теорія і практика професійної мовної комунікації». Загальні засади мовної комунікації майбутнього лаборанта медицини. Теорія мовної комунікації як наука і навчальна дисципліна. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами	24		4			20
Тема 2. Комунікація як об'єкт дослідження. Функції спілкування. Моделі і закони спілкування. Основні форми комунікативної поведінки лаборанта медицини.	34		2			30
Тема 3. Теоретичні особливості мовної комунікації. Мовна особистість медичного працівника. Співвідношення вербальних і невербальних сигналів у	34		2			30

спілкуванні. Види невербальних сигналів. Вербальний мовний вплив.						
Тема 4. Соціолінгвістичні та етнокультурні аспекти професійної мовної комунікації лаборанта медицини.			2			
Тема 5. Психологічні механізми комунікативної діяльності. Мовний вплив і маніпулювання. Поняття «ефективний мовний вплив». Умови ефективного мовного впливу. Комунікативні бар'єри у спілкуванні.			2			
Тема 6. Професійна комунікація. Спілкування і комунікація. Спілкування як складова професійної діяльності. Види публічних виступів та їхня структура	26		2			20
Тема 7. Медична комунікація. Методи і прийоми формування комунікативної компетентності майбутніх медичних працівників. Підтримування уваги аудиторії під час виступу та його завершення. Аргументація мовлення лаборанта медицини. Періоди уваги.			2			
Тема 8. Культура мовної комунікації. Інформаційний виступ і його основні особливості. Комунікативні типи мовців та їхня поведінка в діловому спілкуванні.			2			
Тема 9. Залік	2		2			
Разом за тематичний блок 1	120		20			100
Усього годин	120		20			100

Теми практичних занять

№ з. п.	Тема	Кількість годин
1.	Вступ. Предмет і завдання курсу за вибором «Теорія і практика професійної мовної комунікації». Загальні засади мовної комунікації майбутнього лаборанта медицини. Теорія мовної комунікації як наука і навчальна дисципліна. Зв'язок курсу з іншими дисциплінами	4
2.	Комунікація як об'єкт дослідження. Функції спілкування. Моделі і закони спілкування. Основні форми комунікативної поведінки лаборанта медицини.	2
3.	Теоретичні особливості мовної комунікації. Мовна особистість медичного працівника. Співвідношення вербальних і невербальних сигналів у спілкуванні. Види невербальних сигналів. Вербальний мовний вплив.	2
4.	Соціолінгвістичні та етнокультурні аспекти професійної мовної	2

	комунікації лаборанта медицини.	
5.	Психологічні механізми комунікативної діяльності. Мовний вплив і маніпулювання. Поняття «ефективний мовний вплив». Умови ефективного мовного впливу. Комунікативні бар'єри у спілкуванні.	2
6.	Професійна комунікація. Спілкування і комунікація. Спілкування як складова професійної діяльності. Види публічних виступів та їхня структура.	2
7.	Медична комунікація. Методи і прийоми формування комунікативної компетентності майбутніх медичних працівників. Підтримування уваги аудиторії під час виступу та його завершення. Аргументація мовлення лаборанта медицини. Періоди уваги.	2
8.	Культура мовної комунікації. Інформаційний виступ і його основні особливості. Комунікативні типи мовців та їхня поведінка в діловому спілкуванні.	2
9.	Разом	20

7. Самостійна робота студента

№ з./п.	Тема	К-сть годин
1.	Теорія мовної комунікації як навчальна дисципліна	4
2.	Природа і структура комунікації. Типологія комунікації	4
3.	Структурні компоненти спілкування як комунікативної діяльності	4
4.	Диференціація комунікативних актів. Різновиди комунікативних інтенцій	4
5.	Комунікація і соціум. Соціалізація особистості	4
6.	Засоби оптимізації комунікативної діяльності. Ознаки ефективної та причини неуспішної мовної комунікації	4
7.	Спілкування і комунікація. Види і форми спілкування. Вербальні та невербальні засоби спілкування	6
8.	Монологічна та діалогічна форми мовленнєвого спілкування	6
9.	Компоненти ділового спілкування та комунікативна ситуація	4
10.	Соціолінгвістичні, психологічні та етнокультурні аспекти мовної комунікації	4
11.	Теоретико-прикладні аспекти комунікативної діяльності	4
12.	Теорія масової комунікації. Вербальні й аудіовізуальні засоби масової комунікації	6
13.	Масова комунікація й ораторське мистецтво	6
14.	Комунікація і розуміння висловлювання	4
15.	Деонтологічні аспекти професійного спілкування	4
16.	Гендерні аспекти спілкування	4
17.	Наукова комунікація як складова професійної діяльності	4
18.	Професійна комунікація. Етика професійної комунікації	4
19.	Усна форма професійної комунікації. Мовленнєвий етикет	4
20.	Писемна форма професійної комунікації. Особливості писемного професійного спілкування	4
21.	Етика професійного полемічного спілкування	4
22.	Формування мовної особистості в умовах вищої школи	4
23.	Мовна особистість лікаря	4
	Разом	100

Контрольні заходи: Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам за поточну навчальну діяльність – 200 балів. Максимальний позитивний бал на практичному занятті – 30 (8 балів – за виконання завдань вихідного рівня знань; 8 балів – за виконання завдань кінцевого рівня знань; 14 балів – за відтворення теоретичних відомостей та виконання вправ і завдань), мінімальний позитивний бал – 16. Студент допущений до заліку, якщо набрав за поточну навчальну діяльність не менше 64 балів. Мінімальний бал успішності студента вираховується наступним чином: кількість занять (4) множиться на оцінку «3» (16 балів) і становить 64 бали.

8. Список основної та додаткової літератури

8.1. Основна література

1. Голод Р.Б. Українська мова (за професійним спрямуванням) : [навчальний посібник] / Р.Б. Голод, О.М. Мельничук, Л.І. Сілевич. – Івано-Франківськ : Видавництво ІФНМУ, 2017. – 212 с.
2. Лисенко Н.О. Культура наукової мови : [навчальний посібник] / Н.О. Лисенко, Н.В. Піддубна, О.О. Тележкіна. – Х. : Тім Пабліш Груп, 2015. – 224 с.
3. Українська мова (за професійним спрямуванням) : [підручник] / С.М. Луцак, Н.П. Литвиненко, О.Д. Турган та ін. ; за ред. С.М. Луцак. – К. : ВСВ «Медицина», 2017. – 360 с.
4. Шутак Л.Б. Культура усного спілкування медичного працівника : [навчальний посібник для студентів вищих медичних навчальних закладів III – IV рівнів акредитації] / Л.Б. Шутак, Г.В. Навчук. – Чернівці : Видавництво БДМУ, 2017. – 177 с.

8.2. Допоміжна

1. Бацевич Ф.С. Основи комунікативної лінгвістики : [підручник] / Ф.С. Бацевич. – 2-ге вид., доп. – К. : ВЦ «Академія», 2019. – 376 с.
2. Дегтярьова К.В. Основи теорії мовної комунікації : [навчально-методичний посібник] / К.В. Дегтярьова. – Полтава, 2016. – 70 с.
3. Косенко Ю.В. Основи теорії мовної комунікації : [навчальний посібник] / Ю.В. Косенко. – Суми : СумДУ, 2015. – 282 с.
4. Селіванова О.О. Основи теорії мовної комунікації : [підручник] / О.О. Селіванова. – Черкаси, 2018. – 348 с.
5. Семенюк О.А. Основи теорії мовної комунікації : [навчальний посібник] / О.А. Семенюк, В.Ю. Паращук. – К. : ВЦ «Академія», 2015. – 240 с.
6. Стахів М. Український комунікативний етикет : [навчально-методичний посібник] / М.Стахів. – К. : Знання, 2018. – 245 с.
7. Тележкіна О.О. Ділове спілкування: усна і писемна форми : [навчальний посібник] / О.О. Тележкіна, Н.О. Лисенко, О.О. Кушнір, О.О. Литвиненко, Н.В. Піддубна. – Х. : «Смугаста типографія», 2015. – 384 с.
8. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням : [підручник, за програмою МОН]. – 4-те видання / С.В. Шевчук, І.В. Клименко. – К. : Алерта, 2018. – 696 с.
9. Яшенкова О.В. Основи теорії мовної комунікації : [навчальний посібник для самостійної роботи студента] / О.В. Яшенкова. – К. : ВЦ «Академія», 2017. – 304 с.

9 Контроль і оцінка результатів навчання

9.1. Види контролю

- Поточний
- Підсумковий (заключний)

9.2. Форма підсумкового контролю успішності навчання: залік.

Форми оцінювання поточної навчальної діяльності стандартизовані та включають контроль теоретичної та практичної підготовки.

Максимальна кількість балів, що присвоюється студентам за поточну навчальну діяльність – 200 балів. Максимальний позитивний бал на практичному занятті – 30 (8 балів – за виконання завдань вихідного рівня знань; 8 балів – за виконання завдань кінцевого рівня знань; 14 балів – за відтворення теоретичних відомостей та виконання вправ і завдань), мінімальний позитивний бал – 16. Студент допущений до заліку, якщо набрав за поточну навчальну діяльність не менше 64 балів.

Мінімальний бал успішності студента вираховується наступним чином: кількість занять (4) множиться на оцінку «3» (16 балів) і становить 64 бали.

Формою підсумкового контролю дисципліни є залік.

Конвертація кількості балів з дисципліни у оцінки за чотирибальною шкалою

Кількість балів	Оцінка за чотирибальною шкалою
170-200	Відмінно
140-169,99	Добре
110-139,99	Задовільно
Менше 110	Незадовільно

Студенти, з урахуванням кількості балів, набраних з дисципліни, ранжуються за шкалою ECTS таким чином

Оцінка ECTS	Статистичний показник
A	Найкращі 10% студентів
B	Наступні 25% студентів
C	Наступні 30% студентів
D	Наступні 25% студентів
E	Останні 10% студентів

10. Політика навчальної дисципліни

Очікується, що студенти та студентки відвідуватимуть всі практичні заняття. Якщо вони пропустили заняття, необхідно відпрацювати його. Для цього потрібно взяти дозвіл у деканаті, вивчити відповідний матеріал та відвідати кафедру (ауд. 66) у день, коли приймаються відпрацювання. Письмові та домашні завдання треба виконувати повністю та вчасно.

Активна участь під час обговорення в аудиторії, студенти/-ки мають бути готовими детально розбиратися в матеріалі, ставити запитання, висловлювати свою точку зору, дискутувати. Під час дискусії важливі:

- повага до колег,
- толерантність до інших та їхнього досвіду,
- сприйнятливість та неупередженість,
- здатність не погоджуватися з думкою, але шанувати особистість опонента/-ки,
- ретельна аргументація своєї думки та сміливість змінювати свою позицію під впливом доказів,
- я-висловлювання, коли людина уникає непотрібних узагальнювань, описує свої почуття і формулює свої побажання з опорою на власні думки і емоції,
- обов'язкове знайомство з першоджерелами.

Вітається творчий підхід, коли студенти та студентки виконують завдання у формі невеликої театральної вистави, фотоколлажів, віршів тощо.

Від студентів/-ок очікується зацікавленість участю у міських, всеукраїнських та міжнародних конференціях, конкурсах та творчих фестивалях з предметного профілю. Увесь професорсько-викладацький склад кафедри може здійснювати наукове керівництво.

Кафедра культурології та українознавства підтримує нульову толерантність до плагіату. Від студентів та студенток очікується бажання постійно підвищувати власну обізнаність в академічному письмі. На перших заняттях проводитимуться інформаційні заходи щодо того, що саме вважати плагіатом та як коректно здійснювати дослідницько-науковий пошук.